

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE
D E C I Z I E

29 mai 2019

mun. Chișinău

Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție în componență:

Președinte – Iurie Diaconu,

Judecători – Ion Guzun și Liliana Catan,

examinând admisibilitatea în principiu a recursurilor ordinare, declarate de către procurorul delegat în Procuratura de circumscripție Chișinău, Oleg Popov, avocatul Ion Chitoroga în numele inculpatului, prin care solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 12 decembrie 2018 în cauza penală, în privința lui

Ursu Ivan XXXXX, născut la XXXXX, originar și domiciliat în XXXXX.

Termenul examinării cauzei:

Instanța de fond de la 10.04.2018 până la 18.07.2018;

Instanța de apel de la 16.08.2018 până la 12.12.2018;

Instanța de recurs de la 22.03.2019 până la 29.05.2019.

a c o n s t a t a t :

1. Prin sentința Judecătorei Strășeni, sediul Călărași din 18 iulie 2018, Ivan Ursu a fost recunoscut vinovat în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 201¹ alin. (4) Cod penal și conform legii prin aplicarea prevederilor art. 364¹ alin. (8) Cod de procedură penală, art. 79 alin. (3) Cod penal i-a fost stabilită pedeapsa sub formă de închisoare pe un termen de 5 ani și 8 luni, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip închis.

Cheltuielile judiciare în suma de 6 650 lei, s-a dispus a fi trecute în contul statului.

2. Pentru a pronunța sentința instanța de fond a constatat că, Ivan Ursu la de 01 martie 2018, ora 18:00, la domiciliul său situat în XXXXX, fiind sub influența alcoolului, în cadrul unui conflict apărut spontan cu fratele său Valeriu Ursu, intenționat, i-a aplicat ultimului multiple lovituri în regiunea capului cu o despicătură din lemn, cauzându-i traumă craniu-cerebrală cu cinci plăgi în regiunea parietală și occipitală a capului, fractura oaselor craniului, hematumul subdural, hemoragii subarahnoidale, contuzie cerebrală, ce conform raportului de expertiză judiciară nr.

201812C0030 din 06 martie 2018 se califică ca vătămări corporale grave periculoase pentru viață, în urma cărora victima a decedat.

Acțiunile lui Ivan Ursu au fost calificate de către procuror în temeiul art. 201¹ alin. (4) Cod penal - *violența în familie, adică - acțiunea intenționată, manifestată fizic și verbal, comisă de un membru al familiei, asupra altui membru al familiei, care a cauzat decesul victimei.*

3. Sentința primei instanțe a fost atacată cu apel de către procuror, prin care a solicitat casarea parțială a sentinței, cu rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care inculpatului să-i fie stabilită o pedeapsă sub formă de închisoare pe termen de 8 ani, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip închis, cu încasarea de la inculpat a cheltuielilor judiciare în contul statului, în sumă de 6 650 lei (*cheltuieli pentru efectuarea a două expertize medico-legale*).

În motivarea cererii de apel procurorul a invocat următoarele că, instanța de fond eronat la stabilirea pedepsei a aplicat prevederile art. 79 Cod penal, or, vârsta relativ înaintată a inculpatului nu poate fi apreciată ca fiind o circumstanță excepțională, ce ar determina necesitatea aplicării unei pedepse mai ușoare.

Totodată, procurorul a invocat dezacordul cu respingerea solicitării de încasare de la inculpat a cheltuielilor judiciare, or, banii cheltuiți de stat în urma acțiunilor infracționale a făptașului, care este recunoscut vinovat în modul stabilit de lege, sunt bani publici ce revin din contribuțiile cetățenilor.

3.1. Împotriva sentinței a declarat apel avocatul Ion Chitoroga în numele inculpatului, prin care solicită casarea integrală a sentinței, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri prin aplicarea prevederilor art. 364¹ alin. (8) Cod de procedură penală, art. 79 alin. (3) Cod penal, a-i stabili o pedeapsă sub formă de închisoare cu suspendarea executării pedepsei pe o perioadă de probațiune de 5 ani.

În motivarea cererii de apel apărătorul a invocat că, instanța de fond urma să ia în considerație comportamentul victimei, or, aceasta adesea aplica violența asupra inculpatului.

De asemenea, avocatul a menționat că instanța de fond nu a ținut cont de prevederile art. 90 Cod penal.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 12 decembrie 2018, a fost respins apelul declarat de către avocatul Ion Chitoroga în numele inculpatului și admis apelul declarat de către procuror, casată sentința în partea individualizării pedepsei și pronunțată o nouă hotărâre potrivit modului stabilit pentru prima instanță după cum urmează:

Se numește lui Ivan Ursu recunoscut vinovat în comiterea infracțiunii prevăzute la art. 201¹ alin. (4) Cod penal, și în conformitate cu prevederile art. 364¹ alin. (8) Cod de procedură penală, pedeapsa sub formă de închisoare pe un termen de 8 ani, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip închis

4.1. În motivarea deciziei instanța de apel a menționat că, din conținutul cererilor de apel înaintate de către procuror și avocat în numele inculpatului rezultă că, legalitatea sentinței a fost contestată doar sub aspectul individualizării pedepsei penale și a cheltuielilor de judecată.

Astfel, instanța de apel a conchis că, instanța de fond a analizat obiectiv cumulul de probe prin prisma prevederilor art. 95, 101 Cod de procedură penală prin prisma admisibilității, pertinentei și concludenței, utilității și veridicității raportate la declarațiile date de către inculpat în cadrul ședinței de judecată și probele administrate, a stabilit corect situația de fapt, dând faptelor reținute în sarcina inculpatului încadrarea juridică corectă și anume art. 201¹ alin. (4) Cod penal.

Cu referire la stabilirea pedepsei inculpatului instanța de apela conchis că, prima instanță la individualizarea pedepsei, eronat a interpretat că ar fi existat careva circumstanțe excepționale prevăzute la art. 79 Cod penal, legate de persoana acestuia sau fapta săvârșită și neîntemeiat i-a aplicat o pedeapsă mai ușoară, sub formă de închisoare pe un termen de 5 ani și 8 luni în penitenciar de tip închis. Or, potrivit materialelor cauzei, vârsta relativ înaintată a inculpatului nu poate fi apreciată ca fiind o circumstanță excepțională, ce ar determina necesitatea aplicării unei pedepse mai ușoare inculpatului, comparativ cu persoanele din alte categorii de vârstă ce comit infracțiuni similare.

În acest context, criteriul vârstei relativ înaintate, în lipsa altor factori nu poate fi apreciată ca circumstanță de importanță majoră, ce ar prezenta o excepție de la starea obișnuită a lucrurilor și ar impune concluzia că nu este rațional ca acesta să poarte răspundere penală pe principii de egalitate.

Cu referire la alegațiile avocatului, precum că inculpatul a comis fapta, deoarece fratele său ar fi fost inițiatorul lovindu-l cu pumnul în regiunea ochiului, totuși există o disproporționalitate vădită între caracterul neînsemnat al leziunilor corporale depistate la inculpat și decesul lui Valeriu Ursu.

De asemenea, instanța de apel a luat în calcul că, după cauzarea leziunilor corporale victimei, inculpatul nu a întreprins careva acțiuni de a-i acorda un prim ajutor fratelui pentru a-i salva viața și nici nu a solicitat intervenția asistenței medicale. Totodată, conștientizând caracterul ilegal al acțiunilor sale, în scopul eschivării tragerii la răspundere, intervenția colaboratorilor de poliție a fost solicitată la expirarea unui interval de timp de cel puțin 12 ore. Astfel, se constată că, inculpatul

nu a întreprins careva acțiuni de prevenire a urmărilor prejudiciabile ale infracțiunii săvârșite, reparare benevolă a pagubei pricinuite sau înlăturarea daunei cauzate.

Sanctiunea art. 201¹ alin. (4) Cod penal, stabilește pedeapsa de la 12 la 15 ani închisoare, iar instanța de fond a individualizat pedeapsa inculpatului prin aplicarea art. 364¹ alin. (8) Cod de procedură penală, și prevederilor art. 79 Cod penal, stabilindu-i o pedeapsa excesiv de blândă în raport cu acțiunile inculpatului, consecințele survenite, fapt ce ar genera în societate o reacție de intoleranță față de actul de justiție.

Instanța de apel a concluzionat că, pedeapsa aplicată în privința inculpatului este disproporțională în raport cu acțiunile ilegale ale inculpatului, crima a fost comisă în domiciliul acestora, inclusiv numărul de lovituri este determinant, și care dovedește indubitabil intenția inculpatului în atingerea scopului, circumstanțe care examinate în cumul cu atitudinea inculpatului de după comiterea infracțiunii, determină necesitatea stabilirea altui termen de pedeapsă penală întru corectarea și reeducarea efectivă a personalității inculpatului.

Subsecvent, instanța de apel a menționat că, scopul educativ și preventiv al pedepsei aplicate în respectiva cauza penală, nu poate fi atins decât prin aplicarea pedepsei cu închisoare pe un termen de 8 ani închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip închis.

La determinarea modului și măsurii de pedeapsă în privința inculpatului instanța de apel a ținut cont de gravitatea infracțiunii săvârșite care este una deosebit de gravă.

Cu privire la solicitările părții apărării privind aplicarea art. 90 Cod penal, instanța de apel a respins-o ca fiind neîntemeiată și nejustificată, or, inculpatul a comis o infracțiune deosebit de gravă, astfel conform prevederilor art. 90 alin. (4) Cod penal, persoanelor care au săvârșit infracțiuni deosebit de grave și excepțional de grave, precum și în cazul recidivei periculoase sau deosebit de periculoase, condamnarea cu suspendarea condiționată a executării pedepsei nu se aplică.

Referitor la cerința procurorului de a dispune încasarea de la inculpat în beneficul statului a cheltuielilor de judecată, instanța de apel a conchis că, acesta nu și-a găsit confirmarea la judecarea apelului declarat, susținând că în conformitate cu prevederile art. 227 alin. (2) pct. 5) și 229 alin. (1) și (2) Cod de procedură penală, cheltuielile judiciare în mărime de 6 650 lei, pentru efectuarea expertizei medico-legale urmează a fi trecute în contul statului.

5. Decizia instanței de apel este atacată cu recurs ordinar de către procuror în temeiul art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, prin care solicită casarea

deciziei în partea cheltuielilor de judecată, cu remiterea cauzei spre rejudecare în aceeași instanță de apel într-un alt complet de judecată.

În motivarea cererii de recurs, procurorul susține că instanța de apel eronat a respins ca fiind nefondată solicitarea acuzării de a dispune încasarea de la inculpat în contul statului suma de 6 650 lei, or, instanțele de fond au omis să ia în calcul prevederile legale în vigoare la momentul efectuării urmăririi penale și judecării cauzei.

5.1. Împotriva deciziei declară recurs ordinar avocatul Ion Chitoroga în numele inculpatului în temeiurile art. 427 alin. (1) pct. 8), 9), 12) Cod de procedură penală, prin care solicită casarea deciziei cu menținerea sentinței.

În susținere cerințelor apărătorul indică că, instanța de apel urma să ia în calcul comportamentul victimei care aplica violența fizică asupra inculpatului.

Mai mult, apărătorul susține că, instanța de apel eronat a exclus prevederile art. 79 alin. (3) Cod penal, care stipulează că în cazul persoanelor adulte pentru comiterea infracțiunilor deosebit de grave, instanța poate aplica o pedeapsă sub limita prevăzută de legea penală.

6. Examinând admisibilitatea în principiu a recursurilor ordinare declarate de către procuror și avocatul Ion Chitoroga în numele inculpatului, respectiv în raport cu materialele cauzei și motivele invocate, Colegiul penal concluzionează că, acestea urmează a fi declarate inadmisibile din următoarele considerente.

Cu referire la recursul ordinar declarat de către procuror.

Instanța de recurs remarcă că, examinează cauza numai în limitele temeiurilor prevăzute în art. 427 Cod de procedură penală, fiind în drept să judece și în baza temeiurilor neinvocate, fără a agrava situația inculpatului.

Potrivit textului recursului, procurorul invocă ca temeiuri de casare a deciziei instanței de apel pct. 6) și 10) alin. (1) art. 427 Cod de procedură penală, care stipulează că hotărârea instanței de apel conține o eroare de drept atunci când hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția ori motivarea soluției contrazice dispozitivului hotărârii sau acesta este expus neclar, ori instanța a aplicat pedepse individualizate contrar prevederilor legale.

Verificând alegațiile recurentului, în raport cu actele cauzei, Colegiul penal conchide că, acestea nu coroborează cu materialele cauzei și sunt invocate neîntemeiat de titular, reieșind din raționamentele ce urmează.

Autorul recursului consideră că, instanța de apel eronat a respins solicitarea acuzării de a dispune încasarea de la inculpat în bugetul statului a cheltuielilor judiciare sumă de 6 650 lei, deoarece statul nu este obligat să suporte aceste cheltuieli.

Astfel, Colegiul penal atestă că, instanța de apel a constatat și apreciat circumstanțele de fapt și de drept privind soluționarea chestiunii legate de cheltuielile judiciare în strictă conformitate cu prevederile normelor de procedură penală, corect ținând cont de prevederile art. 385 alin. (1) pct. 14), 227 alin. (1) și (3), 143 alin. (1) pct. 2), 6) Cod de procedură penală, care prescriu expres că la adoptarea sentinței, instanța de judecată soluționează cine și în ce proporție trebuie obligat să plătească cheltuielile judiciare, suportate pentru asigurarea bunei desfășurări a procesului penal, care se plătesc din sumele alocate de stat dacă legea nu prevede altă modalitate, expertiza se dispune și se efectuează, în mod obligatoriu, pentru constatarea gradului de gravitate și a caracterului vătămărilor integrității corporale, altor cazuri când prin alte probe nu poate fi stabilit adevărul în cauză, instanța de apel just, argumentat și în limitele competenței legale statuând că, în speță, respectivele cheltuieli urmează a fi făcute din contul mijloacelor bugetului de stat.

Potrivit jurisprudenței CtEDO, în asemenea situație, nu se mai impune o reevaluare a conținutului mijloacelor de probă, acestea demonstrând cu prisosință soluția dată de prima instanță. Or, în cazul în care instanța de fond și-a motivat decizia luată, arătând în mod concret la împrejurările care confirmă sau infirmă o acuzație penală, pentru a permite părților să utilizeze eficient orice drept de recurs eventual, o curte de recurs poate, în principiu, să se mulțumească de a relua motivele jurisdicției de primă instanță (*hotărârea CtEDO Garcia Ruis c. Spaniei, Helle c. Finlandei*).

Art. 6 din CEDO impune în special, în sarcina „instanței”, obligația de a efectua o examinare efectivă a motivelor, argumentelor și probelor propuse de părți, cu excepția cazului în care se apreciază relevanța acestora. Deși este adevărat că obligația motivării deciziilor, impusă instanțelor de art. 6 § 1 din CEDO, nu poate fi înțeleasă ca impunând formularea unui răspuns detaliat la fiecare argument (*hotărârea CtEDO Perez c. Franței, Van de Hurk c. Țărilor de Jos*).

De asemenea, Colegiul penal ține să remarce că, pornind de la relevanțele art. 229 alin. (1) și (3), 6 pct. 11¹), 27, 414 alin. (1) și (2), instanța de judecată poate obliga condamnatul să recupereze cheltuielile judiciare, instanța poate elibera de plata cheltuielilor judiciare, total sau parțial condamnatul, eroarea gravă de fapt nu reprezintă o apreciere greșită a probelor, iar judecătorul apreciază probele în conformitate cu propria sa convingere, formată în urma cercetării tuturor probelor administrate.

Instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală și în baza oricăror probe noi prezentate instanței de apel, și poate da o nouă apreciere probelor din dosar.

În această ordine de idei, instanța de recurs ordinar susține poziția instanței de apel care corect a respins ca fiind neîntemeiată solicitarea procurorului cu privire la încasarea din contul inculpatului în beneficiul statului a cheltuielilor judiciare în suma de 6 650 lei, cheltuieli care au fost suportate pentru efectuarea raportului de expertiză judiciară medico-legală privind stabilirea cauzei decesului victimei nr. 201812C0030 din 06 martie 2018, în sumă de 2 660 lei și efectuarea raportului expertizei judiciare medico-legale privind stabilirea apartenenței urmelor biologice ridicate în cadrul cercetării la fața locului nr. 201805O0108 din 12 aprilie 2018 în sumă de 3 990 lei.

Cu referire la recursul ordinar declarat de către avocatul Ion Chitoroga în numele inculpatului.

Apărătorul în textul recursului declarat indică temeiurile prevăzute de art. 427 alin. (1) pct. 8), 9) și 12) Cod de procedură penală și anume: *nu au fost întrunite elementele infracțiunii; inculpatul a fost condamnat pentru o faptă care nu este prevăzută de legea penală; faptei săvârșite i s-a dat o încadrare juridică greșită.*

Analizând motivele indicate în textul recursului, Colegiul penal sesizează că, de fapt, recurentul omite să motiveze cererea de recurs conform temeiurilor menționate, dar contestă faptul că instanța de apel a exclus la aplicarea pedepsei prevederile art. 79 alin. (3) Cod penal și nu a luat în calcul comportamentul victimei, temei prevăzut de art. 427 alin. (1) pct. 10) Cod de procedură penală.

Sub acest aspect și cu referire la argumentele din recurs, în care nici nu sunt indicate concrete erori de drept și clar definite, se atestă că împrejurările menționate în partea descriptivă a deciziei contestate, inclusiv cele reproduse în pct. 4.1. din prezenta decizie, denotă că instanța de apel a constatat și apreciat circumstanțele de fapt și de drept privind aplicarea pedepsei inculpatului în strictă conformitate cu prevederile normelor de procedură penală și prescripțiilor de drept material, ținând cont de prevederile art. 61, 75 Cod penal, conform căror persoanei recunoscute vinovate de săvârșirea unei infracțiuni i se aplică o pedeapsă echitabilă în limitele și în strictă conformitate cu dispozițiile legii.

La stabilirea categoriei și termenului pedepsei, instanța de judecată ține cont de gravitatea infracțiunii săvârșite, de persoana celui vinovat, de circumstanțele cauzei care atenuază răspunderea, de influența pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării vinovatului.

Deci pedeapsa respectivă a fost motivată, individualizată și aplicată inculpatului în corespundere cu prevederile legale.

Mai mult, potrivit argumentelor invocate și reproduse în pct. 5. din prezenta decizie, recursul este întemeiat doar pe critica modului în care instanța de apel a apreciat circumstanțele cauzei în latura pedepsei. Însă, pornind de la relevanțele art.

27, 414 alin. (1) și (2) a Codului de procedură penală, judecătorul apreciază probele în conformitate cu propria sa convingere, formată în urma cercetării tuturor probelor administrate. Instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală și în baza oricăror probe noi prezentate instanței de apel, și poate da o nouă apreciere probelor din dosar.

Din materialele dosarului rezultă că instanța de apel, la examinarea cauzei a ținut seama în deplină măsură de prevederile art. 27, 99 - 101 Cod de procedură penală, a cercetat sub toate aspectele probele administrate, le-a verificat minuțios, dându-le o apreciere justă prin prisma pertinentei, concludenței, utilității și veridicității lor, care coroborate în ansamblu au confirmat vinovăția inculpatului în săvârșirea infracțiunilor imputate.

Cu referire la argumentul apărătorului precum că, instanța de apel eronat a exclus prevederile art. 79 alin. (3) Cod penal care prevede că *„În cazul condamnării persoanelor adulte pentru comiterea infracțiunilor deosebit de grave, instanța de judecată poate aplica o pedeapsă sub limita minimă prevăzută de legea penală, dar constituind cel puțin două treimi din minimul pedepsei prevăzute de prezentul cod pentru infracțiunea săvârșită”*, Colegiul penal îl respinge ca fiind neîntemeiat, or, prevederile art. 79 Cod penal, este o normă ce constituie o excepție de la regula generală stabilită la art. 75 alin. (1) Cod penal, iar la baza aplicării pedepsei mai blânde decât cea prevăzută de lege, sunt atât criteriile generale de individualizare, care au un caracter special, cât și circumstanțele legate de aceste criterii.

Astfel, Colegiul penal susține că, alegerea modalității aplicării pedepsei mai blânde decât cea prevăzută de lege, rămâne la discreția instanței, instanța de apel argumentându-și poziția clar și corect în acest sens.

Ca urmare, Colegiul penal conchide că, temeiurile indicate de către recurenți nu sunt aplicabile din punct de vedere al prezenței erorilor de drept, care ar fi temei de implicare a instanței de recurs în sensul casării hotărârilor adoptate pe caz și potrivit legii, se impune inadmisibilitatea recursurilor, ca fiind vădit neîntemeiate.

7. În conformitate cu prevederile art. 432 alin. (2) pct. 4) Cod de procedură penală, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e :

inadmisibilitatea recursurilor ordinare, declarate de către procurorul delegat în Procuratura de circumscripție Chișinău, Oleg Popov, avocatul Ion Chitoroga în numele inculpatului, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău

din 12 decembrie 2018, în cauza penală în privința lui *Ursu Ivan XXXXX* ca fiind vădit neîntemeiate.

Decizia este irevocabilă, pronunțată integral la *26 iunie 2019*.

Președinte:

Iurie Diaconu

Judecători:

Ion Guzun

Liliana Catan